

מבשר טוב

סעודה שלישית פרשת בשלח – תשע"ג

בבית מדרשנו – לונדון יע"א

מאמר "ואתם תחרישון" – אף מתפילה

א

צע"ג בחידוש האור החיים 'ואתם תחרישון' אף מתפילה

"ויאמר משה אל העם אל תיראו, התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום וגו'. ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" (שמות יד, יג-יד).

ענין אומרו "ואתם תחרישון", פירש באור החיים הקדוש (ד"ה עוד ירצה וכו' בתוה"ד) וז"ל: "יתבאר על דרך אומרו ז"ל (ילק"ש ב רמז קסג) ארבעה צדיקים מה ששאל זה לא שאל זה, וחלוקה המעולה שבכולן, הוא מה ששאל חזקיה, שאמר: אני אין בי כח לא להרוג, ולא לרדוף, ולא להתפלל, אלא אני ישן על מיטתי ואתה עושה. וכן עשה ה', דכתיב (מ"ב יט לה) 'בלילה ההוא ויצא מלאך ה' וגו'. והיא המדרגה שאמר משה 'ואתם תחרישון', פירוש אפילו בתפילה, אם אין בכם כח, כמאמר חזקיה תחרישון והוא ילחם לכם" עכ"ל, ועיין שם במה שפירש בדרכים נוספות.

וכוונתו למה שאמרו במדרש איכה (ד, טו) וזה"ל: "ארבעה מלכים היו מה שתבע זה לא תבע זה, ואלו הן דוד ואסא יהושפט וחזקיהו. דוד אמר (תהלים יח) 'ארדפה אויבי ואשיגם וגו', אמר לו הקב"ה אני עושה כן, הה"ד (שמואל א ל) 'ויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם' וכו'. עמד אסא ואמר, אין בי כח להרוג להם, אלא אני רודף אותם ואתה עושה, אמר לו אני עושה, שנאמר (ד"ה ב יד) 'וירדפם אסא וגו' כי נשברו לפני ה' ולפני מחנהו וישאו שלל הרבה מאד', לפני אסא אין כתיב כאן, אלא לפני ה' ולפני מחנהו. עמד יהושפט ואמר, אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף, אלא אני אומר שירה ואתה עושה, אמר לו הקב"ה אני עושה, שנאמר (שם כ) ובעת החלו ברנה ותהילה וגו'. עמד חזקיהו ואמר, אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה, אלא אני ישן על מיטתי ואתה עושה, אמר לו הקב"ה אני עושה, שנאמר (מלכים ב יט) 'ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו' וכו' ע"כ.

נמצא לפי פירוש האור החיים, כוונת הציווי שנצטוו ישראל בצאתם ממצרים "ואתם תחרישון", להחריש מתפילה, שלא להתפלל ולא לזעוק עוד אל המלך. כי אם להשליך כל ייבם על ה', בביטחון גמור ומוחלט, שהוא ילחם לכם בכל הנצרך. כאשר למד האור החיים דין זה, ממידתו של חזקיה המלך, שאמר "אני ישן על מיטתי ואתה עושה".

והדברים צריכים עיון, שזה סותר כל יסוד חובת התפילה בעת הצרה, שעיקר הרצון של מעלה לבקש ולהתפלל מלפניו יתברך תמיד כנודע. ואדרבה הקב"ה חפץ ומתאוה ומצפה לתפילות הללו, על דרך שאמרו במדרש (ב"ר מה, ד): "למה נתעקרו האמהות ר' לוי משם רבי שילא דכפר תמרתא, ורבי חלבו בשם ר' יוחנן, שהקב"ה מתאוה לתפלתן, ומתאוה לשיחתן, שנאמר (שיר ב) 'יונתי בחגוי הסלע', יונתי בחגוי, למה עקרת אתכם, בשביל 'הראיני את מראיך השמיעיני את קולך' ע"כ.

מבואר אם כן שחפץ הקב"ה ומתאווה לתפילתן, ומטעם זה מביא עליהם הצרה ועשה אמותינו עקרות, מחמת שהוא מתאווה לתפילתן ושיחתן. וכיוצא בזה אמרו במדרש (שמו"ר כא, ה) על האי שעתא גופא שעמדו ישראל על הים, שלכן הביא אליהם כל אותה צרת פרעה וחילו, מחמת שהתאווה לתפילותיהם עי"ש.

וצריך עיון לפי זה בחידושו המופלא שהעלה כאן האור החיים, שנצטוו ישראל להחריש אף מתפילה, שהוא כנגד סדר תפילה בכל דוכתא, המחייב לבקש ולזעוק ולהתפלל תמיד, ולכך מתאוה הקב"ה.

ואינו ענין לאשר תלה סמוכין בזה במידתו של חזקיהו המלך, שהיא חלוקת המדרגה הגבוהה שבמידת הביטחון. שלמדנו בסדר המדרגות שבמידת הביטחון, שכאשר מובטח הבוטח בהשלכת כל יהבו משלם אל פני עליון, אינו צריך לעשות בזה ולא כלום. ועד כדי כך שהגיעה המדרגה הגבוהה ביותר של חזקיהו, שאמר "אני ישן על מיטתי ואתה עושה", שהיה לבו סמוך ובטוח בשלמות בזה, ולא נצרך אף לתפילה. ואין ללמוד מכאן כלל בסדר התפילה, לצוות את ישראל להחריש ושלא להתפלל כלום. שהרי כאן היו ישראל צועקים ויראים עד מאוד כמבואר בפסוקים, ולא עמדו באותה דרגה של ביטחון חזקיהו. ובהיות ישראל פוחדים ומתייראים בודאי עליהם לעמוד בתפילה. ואף אם לא היה בהם כח לזה, יש להם להתגבר ולעמוד בתפילה בעת צרתם. וצריך עיון גדול באשר למד האור החיים מביטחוננו של חזקיהו, לבטל סדר תפילה ובקשה, ולהחריש לגמרי.

ב

יסוד הניסים הנסתרים התדירים ואינם נרגשים

ואשר נראה בזה, הנה גאולת מצרים שורש כל הגאולות כולם, כמו שרמזו בשלהי פ"ק דברכות (יב:) "לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה, אלא שתהא שעבוד מלכויות עיקר, ויציאת מצרים טפל לה" עי"ש. וכשם שגלות מצרים שורש כל הגלויות כולם, הנרמזים כולם בברית בין הבתרים האמורה בגלות מצרים (בראשית טו) "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם וגו'". כן גאולת מצרים יש בה שורש סדר כל הגאולות כולם, ואף הגאולה העתידה בכלל כדמבואר בסוגיא דברכות שם, שמהאי טעמא "מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח", שהיא טפלה לגאולה הגדולה העתידה, וממנה יסוד ובנין כל הגלויות וכל הגאולות.

וכל מה שעתיד לעבור על ישראל במשך כל הדורות, וכל הגלויות כולם, הכל כבר היה בשורש ובדוגמא בגלות מצרים. הן גלות הכלל והן גלות הפרט, הן גאולה הכללית והן גאולה הפרטית, בכל מה שעתיד לעבור על כל איש מישראל, כבר עברו אבותינו בגלות מצרים בזעיר אנפין. והם ייסדו והעמידו סדר גלות וגאולה לדורות עולם, בכח עמידתם איתן בכל ענייני גלותם, להשריש בישראל העמידה בכל הגלויות. וכן בכח סדר גאולתם כשנגאלו ויצאו ועלו מגלותם, הן בגלות הגוף והן בגלות הנפש, השרישו בזה גאולתם של ישראל התמידית, בכלל ובפרט תמיד. וזה סוד חובת זכירת יציאת מצרים בכל יום, כי משם שורש היציאה והגאולה שבכל יום, לפי ענייניו של יום כנודע.

והנה מבואר ברש"י ז"ל בברכות (יב.), שב' ענייני גאולות הם הנצרכים בישראל. במ"ש שם: "אמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב, כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו, שנאמר (תהלים צב, ג) להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות". ופירש רש"י: "שנאמר להגיד בבקר חסדך. וברכת אמת ויציב כולה על חסד שעשה עם אבותינו היא, שהוציאם ממצרים ובקע להם הים והעבירם. וברכת אמת ואמונה מדבר בה אף על העתידות, שאנו מצפים שיקיים לנו הבטחתו ואמונתו לגאלנו מיד מלכים ומיד עריצים ולשום נפשנו בחיים, ולהדריכנו על במות אויבינו, כל אלה הנסים התדירים תמיד" ע"כ.

מבואר, שמלבד הגאולה השלמה והוצאתם של ישראל והעלתם מן הגלות, עוד יש גאולה חלקית שאנו נצרכים לה תמיד בתוך הגלות, בנסים תדירים הנעשים עימנו תמיד. באשר סובלים ישראל בתוך גלותם מיד מלכים ומיד עריצים, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם תדיר, לשום נפשנו בחיים, מתוך נסים הנסתרים והתדירים שבתוך הגלות.

ועל כך נתקנה ברכת "אמת ואמונה", שיסודה היא באמונה שאנו מאמינים בני מאמינים, ובוטחים בו יתברך שישמרנו ויצילנו להחזיק מעמד בגלות המר, בנסים נסתרים ותדירים. וכמו שלמדו מקרא "ואמונתך בלילות", הרומז לזמני לילה של חשכות והסתר, שאין רואים הנסים הנגלים בגאולה השלמה ביד חזקה ובזרוע נטויה. וזו הגאולה שונה מסדר הגאולה הנגלית, שבברכת אמת ויציב שחרית, הנלמדת מקרא "להגיד בבוקר חסדך". שהיא

בבחינת אור בוקר, כשהחסד נגלה ומאיר, והנסים ניכרים ונגלים. והינם ב' ענייני גאולות שונות בתכלית, וכאשר האריך בזה הרמב"ן ז"ל בשלהי פרשת בא (שמות יג), בענין הנסים הגלויים והמפורסמים, והנסים הנסתרים שבטבעו של עולם ע"ש.

ובגמרא **שבת** (יג): איתא: "תנו רבנן, מי כתב מגילת תענית, אמרו חנניה בן חזקיה וסייעתו, שהיו מחבבין את הצרות. [שנגאלין מהן, והנס חביב עליהן להזכירו לשבחו של הקדוש ברוך הוא, וכותבין ימי הנס לעשותן יום טוב, כגון אלין יומין דלא להתענאה בהון כו"ו. רש"י]. אמר רבן שמעון בן גמליאל, אף אנו מחבבין את הצרות, אבל מה נעשה שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין. [לפי שהן תדירות, לשון אחר אין אנו מספיקין מלעשות יום טוב בכל יום]. דבר אחר, אין שוטה נפגע. [אין פגע רע בא עליו, כלומר אינו מכיר בפגעיו, כך כמה נסים באים לנו ואין אנו מכירין בהן]. דבר אחר, אין בשר המת כו' שבחי מרגיש באיזמל". [בשר מת שבחי, הגדל באדם החי מחמת מכה, או מחמת כויה, אינו מרגיש באיזמל כשחותכין אותו] ע"כ.

הרי מבואר, עד כמה מוקפים אנו תמיד כל העת בנסים, שהן תדירות עימנו תמיד, עד שהיה צריך לעשות יום טוב בכל יום. אלא שאין השוטה נפגע להכיר ולדעת בנסים הרבים האלה עימנו, ואין בשר המת שבאדם החי מרגיש. שנרמז בזה גם כן, התייבשות הלב והנפש, וקהות ההרגש, והעדר לחלוחית של חיות קודש, להכיר בנס ובבעל הנס, החונן ומרחם עלינו בחסדו תמיד, ומתוך ההרגל והתאבנות לב כאבן, אין חשים ואין מרגישים ואין יודעים בנסים הרבים והתדירים הללו.

והיינו מחמת שמצד האמת נצרכים אנו כל העת לנסים ברחמים גדולים, בהיותנו תמיד בכל עת בצרה ובמצוקה, ובלעדי אותם ניסים הנשפעים ממרום תדיר בכל יום, אין קיום לשונאיהם של ישראל אף לא שעה אחת. וכאשר רמזו רבותינו ז"ל מעט מן הצורך הגדול בנסים אלו, ברדיפת המזיקים אחרינו תמיד ה' ירחם. במ"ש בפ"ק דברכות (ו): "תניא אבא בנימין אומר, אלמלי נתנה רשות לעין לראות [כל השדים העומדים לפניו]. רש"י], אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין. אמר אביי, אינהו נפשי מינן, וקיימי עלן כי כסלא לאוגיא. אמר רב הונא, כל חד וחד מינן אלפא משמאליה ורבבתא מימינייה, [שנאמר (שיר של פגעים, תהילים צא, ז) יפול מצדך אלף ורבבה מימינך, אליך לא יגש] ע"כ.

ועל כל הנסים כיוצא באלו, תקנו אנשי כנסת הגדולה בנוסח ברכת ההודאה שבתפילת העמידה: "נודה לך ונספר תהילתך, על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך, ועל נסיך שבכל יום עימנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא כלו רחמך, והמרחם כי לא תמו חסדיך, כי מעולם קוינו לך" ע"כ. [ונוסחת אא"ז זצללה"ה בעל דברי בינה ז"ע, "נסיך שבכל יום ויום עימנו", עיין סידור חלקת יהושע (דף ר"ח), משום כח התיקון וההשלמה שיש בכל יום ליום שלפניו כידוע].

ג

סדר השפעת הנסים הנסתרים בלא שום תפילה

והנה יסודה של תפילה, ותחילת כל בקשה, נבנה ומושתת על הכרת המבקש בצורך מבוקשו. כאשר חש ומרגיש בחסרונו ומצוקתו, ויודע ומכיר את מי שהיכולת בידו להשלים חסרונו ולהוציאו מצרתו. שרק ביסוד זה מתעורר האדם לעמוד בתפילה לפני כל יכול, אבל בהעדר זו ההכרה הרי לא יתחיל האדם ולא יגש כלל אל התפילה.

ומעתה באלו הנסים הנסתרים והתדירים, שאף בעל הנס אינו מכיר בניסו, הגם שנתבאר שאנו צריכים ומוכרחים להם בכל עת ובכל שעה, וכל קיומנו תלוי ועומד באותם הנסים המושפעים עלינו בחסד עליון. הרי מכל מקום, מאחר שהינם נסתרים ונעלמים מאיתנו, אין אנו יודעים ואין מרגישים בצורכם כלל. שעיקרם של כל אלו הנסים, שאינם ניכרים כלום, ולא ידע האדם לא בצרתו ולא בישועתו. כענין שהובא מגמרא ברכות, בקיום המזיקים לרבבותיהם, שאין אנו יודעים כלל מעצם קיומם סביבותינו, ועד כמה צריכים אנו לאותם נסים גדולים להינצל בכל עת צרה וצוקה, על ידי מלך עוזר וסומך תמיד. – ואם כן חסרים אנו את עצם בסיס התפילה, שכל יסודה מתחיל בעצם הכרת הצורך במבוקש שיתפלל בעדו. שאם אין חשים בחיסרון ובצרה, על מה יבקשו ועל מה יתפללו.

ונמצאו אם כן אלו הנסים הנסתרים, חסרים תפילה ובקשה, ואף אם בנוסח ההודאה תקנו לנו חכמים ברוח קדשם להודות ולשבח עליהם, עדיין חסרים הם התפילה והבקשה בעדם. וכבר נודע שהתפילה היא שורש

ההמשכה, ופתיחת צינורות השפע בכל דבר, ובהעדר תפילה כיצד יימשכו ויחולו בעולם כל אותם נסים הנסתרים שאנו צריכים להם מאוד.

ומהאי טעמא נראה שזו השאלה והתמיהה, היא היישוב לקושיא שפתחנו בה בדברי האור החיים הקדוש, שנצטוו ישראל בצאתם ממצרים "ואתם תחרישון" אף מן התפילה, שלא לבקש ולא להתפלל כלום. – הגם שהתפילה והבקשה נצרכת תמיד בכל דבר, וכך הוא הרצון והסדר תמיד כאשר עוררנו בזה (לעיל ס"ק א). – מכל מקום הכא שאני, כאשר נתבאר שגאולת מצרים שורש כל הגאולות, ומוכרח שיהיה נטוע ומושרש ביסוד גלות וגאולת מצרים, כל מה שנצרכים ישראל תמיד לדורות עולם בפרט ובכלל. הרי נצרכים אנו מאוד לאותם נסים נסתרים, שכל עצם קיומנו תלוי ועומד בהם, וזה סוד עצם קיומם של ישראל בגלות המר בנסים תכופים המקיפים וממלאים אותנו תמיד. וכאשר אלו הנסים ביסודם מושפעים ממרום בלא תפילה ובלא בקשה מלתתא, כאשר אין יודעים בצרכם כלל. – לפיכך נצרך להתקיים אף באותה גאולה שבמצרים, שורש כל הגאולות, שיבואו אליהם נסים רברבן בלא שום תפילה ובלא שום בקשה, וליסוד זה נצטוו ישראל באותה עת בדוקא, "ואתם תחרישון", שלא לפצוח בתפילה כלום, רק להשריש בישראל יסוד השפעת הנסים מלעילא, בלא שום אתערותא דלתתא כלל, לא בידיעה ולא בהכרה ולא בבקשה, רק הכל נשפע עליהם בחסד עליון מלעילא, כרצונו הפשוט של מי שאמר והיה העולם, לתכלית קיומם של ישראל בעולם כרצונו יתברך. ובאותם נסים שהושפעו במצרים בלא שום תפילה מצד ישראל כלום, נעשה שורש כל הגאולות החלקיות העתידות עלינו תדיר, בסדר נסים נסתרים התדירים עלינו תמיד, בלא שום תפילה ובלא שום בקשה מצידנו, כי כבר הושרשה השפעה זו בגאולת מצרים שורש כל הגאולות כמבואר.

שהרי יסוד אותם השפעות הנסים היה דייקא על ידי ואתם תחרישון אף בתפילה, שכנראה היו צריכים אותם נסים לתפילות שימשכו אותם לתתא, והיו חסרים עוד תפילות ובקשות כדי שיחול בהם הנס, אף שצעקו ישראל מעט מקודם. – ואף על פי כן, ציוה עליהם השם יתברך "ואתם תחרישון", שלא תתפללו התפילה הנצרכת לנס, ויימשך אותו הנס בלא כוחה של תפילה, כדי להשריש לדורות המשכת נסים נסתרים בלא תפילה כמו שנתבאר ודו"ק.

וביתר ביאור נראה בזה, על פי מאמר מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע בפסוק (תהלים סב, יג) "ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". והסתירה מבואר מרישא דקרא לסיפיה, שמאחר שמשלם לאיש כמעשהו, הרי מגיעו שכרו על פי פעלו, ולמה צריך להגיע בזה לחסד מאת ה', שישלם לאדם גמולו.

אך פירש בזה הבעל שם טוב, הביאו בסה"ק באר משה (שמ"ע ושמח"ת דף תשפו) וז"ל: "הנה האדם מצד עצמו אין לו שום כח ויכולת לקיים שום מצוה מהמצוות הבורא יתברך שמו, כי אם מה שהשם יתברך ב"ה עוזרו ומסייעו לזה, על ידי האתערותא דלעילא. ונמצא שאין האדם הוא העושה, כי אם השם יתברך ב"ה. ולא היה מגיע מצד הדין שום תשלום שכר להאדם על קיום מצוותיו יתברך, שהוא אינו עושה כלום, כי אך השם יתברך ברוך הוא. ואף על פי כן 'ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', כאילו האדם הוא העושה" עכ"ל.

ויסוד דברי קדשו מפורש הוא במדרש פרשת אמור (ויקרא רבה כז, ב) וז"ל: "עתידה בת קול להיות מפוצצת בראש ההרים, ואומרת כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו, הה"ד (במדבר כג) 'כעת יאמר ליעקב ולישראל וגו'". רוח הקודש אומרת, 'מי הקדימני ואשלם' (איוב מא), מי קלס לפני עד שלא נתתי לו נשמה, מי מילל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום, מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים, מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית, מי הפריש לפני פאה עד שלא נתתי לו שדה, מי הפריש לי תרומה עד שלא נתתי לו גורן, מי הפריש לפני חלה עד שלא נתתי לו עיסה, מי הפריש לפני קרבן עד שלא נתתי לו בהמה" ע"כ.

והיינו, שמצד האמת אין האדם עושה מצד עצמו ולא כלום, ובהתערותא דלעילא מכינים ומביאים לפניו כל הכנה הנצרך אל המצוה, והשפעת כל הכוחות והחיות ועצם אפשרות קיום המצוה, הכל באשר לכל נשפע עליו בחסד עליון, ואין הוא עושה מצד עצמו כלום. ולפיכך עצם התשלום לאיש כמעשהו, חסד הוא מאת ה', ואינו אלא צדקה, להתחשב עם האדם כמי שהוא עשה הדבר במעשהו, ולתת לו גמול עשייתו, אף שבאמת לא עשה ולא כלום.

והנה לפעמים יימצא, אחר שהתפלל האדם וביקש על ההשפעה, והיא נשפעת עליו מלעילא בכח התפילה, שהתאמץ בבקשותיו ותחינותיו ונענה. – הרי בזה יוכל לפעמים האדם לחשוב, שבכוחו זכה בדבר, ותפילתו היא שהמשיכה עליו אותו שפע, ובזה הוא שפיר 'מעשהו', כאשר הוא השקיע התפילה והבקשה בדבר. ויתכן חלילה לטעות בזה ולתלות הדבר בזכותו, כענין שמצינו בסוף פ"ב דברכות (יז): שנקראים הם "אבירי לב" כמ"ש: "שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה (ישעיה מו, יב) כו', כל העולם כולו ניזונין בצדקה, והם ניזונין בזרוע". ["בזכות שבידם וכו'". רש"י] עי"ש.

אך באמת אף זה טעות גדול לחשוב כן, כי עצם תפילתו שזכה לעמוד ולהתפלל לפני ה', ולבקש מלפניו כל הצטרותו, חסד גדול הוא שנשפע עליו, והשם יתברך הוא שנתן בו אותה תפילה שיתפלל מבוקשו לפניו. על דרך שפירשו בפסוק (תהילים נא, יז) "ה' שפתי תפתח, ופי יגיד תהילתך". שצריך לבקש על עצם פתיחת השפתיים לתפילה ולתהילה, ובלעדי שיפתח ה' שפתי וישפיע בו אותה תפילה לא יוכל מצד עצמו להתפלל כלום.

ונמצא שאין האדם פועל מצד עצמו ולא כלום, אין ואפס המוחלט, כנאמר (דברים ד, לה) "אין עוד מלבדו", שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים כולם. ואף מה שזוכה האדם לקבל בתפילה ובקשה, הוא גם כן שלא מכוחו וזכותו כלל, כי עצם אפשרות זכותו ותפילתו נשפעה עליו מלעילא, ורק כלפי כל העולם שניזונים בצדקה, חשובים הם אבירי לב שניזונים בזרוע, אבל באמת הכל מושפע עליהם מפי עליון. אלא שכך נגזרה סדר ישועתם והשפעתם, שתבוא אליהם על ידי תפילה, שיתפללו הם בדבר ותקבל תפילתם, אבל אף התפילה עצמה הושפעה מלמעלה עליהם.

ובכן מבואר מעומק הענין, מה שלפעמים נצרך שתהיה ההשפעה דווקא בהיפך, בדרך של "ואתם תחרישון" אף מתפילה, שלא יתפלל האדם מצידו ולא יבקש כלום. כאשר יש לחוש לפעמים, שיתלה הדבר שוב באנוכיותו, לחשוב כוחי ועוצם ידי שבתפילתי ובקשתי הוא שעשה לי את החיל הזה, וישכח שורש השפעת התפילה מנין זכה לה. ונמצא בכך מקלקל את ישועתו והצלתו במו ידיו, כאשר במחשבות כאלו מתמוגגת כל התפילה ונפסדת כנודע. ולפיכך עדיף באופנים מסוימים שתבוא הישועה בדרך של "ואתם תחרישון" בלא שום תפילה ובקשה. ורק כאשר זוכה האדם לדרגה הגבוהה, להבין ולהשכיל שאף מה שנראה 'מעשהו', אינו אלא חסד ה', ומצד עצמו וכחותיו הרי הוא עפר ואפר אין ואפס, כי מה יוכל קרוץ מחומר לפעול ולעשות. – אז יוכל לעמוד ולהתפלל, כאשר מכיר ויודע ומבקש על עצם התפילה, שיזכהו השם יתברך להתפלל ולבקש לפניו. שבזה מזכים אותו באמת מן השמים להתפלל ולבקש בדבר, כאשר יכיר היטב שהכל נשפע עליו מלמעלה, ולא יתלה בעצמו כלום, ואלו הם צדיקי האמת אבירי לב הניזונים בזרוע זכותם ושפלותם האמיתית שמכירים שאין להם מצד עצמם ולא כלום.

וסדר זה נשפע בישראל בשורש גאולת מצרים, בסדר "ואתם תחרישון", שלא תפעלו ולא תעשו מצד עצמכם ולא כלום, אפילו לא בתפילה, רק להכיר שהכל נשפע ממנו יתברך בלבד.

וכן יהיה סדר הגאולה העתידה, שאף היא שורשה בגאולת מצרים כמבואר, כאשר יכירו הכל ויידעו בבירור, שאין אנו יכולים ואין אנו עושים מצידנו ולא כלום, רק הכל נשפע באתערותא דלעילא, כאשר "פתאום יבוא אל היכלו אדון" (מלאכי ג, א), ואז יכירו ויידעו כל יושבי תבל כי ה' הוא האלקים אין עוד, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון שילחו מייל ל m0732951213@gmail.com